

|   |     |        |         |                  |            |            |
|---|-----|--------|---------|------------------|------------|------------|
| 27.04x29.33   | 1/3 | 1 עמוד | 24 שעות | ידיעות אחרונות - | 26/01/2015 | 46232076-0 |
| עות ונפגעי תקיפה מינייתמרכז טיוע לנפגעות תקיפה מיני - 23121 |     |        |         |                  |            |            |

# אישה אחת, עשרים זהויות



◀ נעם ברקן | עמ' 4

היא אישה צעירה, אבל גם ילדה בת שלוש, נערה אובדנית ואפילו גבר. כתבת "ידיעות אחרונות" מלווה בשלוש השנים האחרונות את שירה בת ה־25, שסובלת מריבוי זהויות וזועקת לעזרה. "אני קמה בבוקר, מתקלחת, מתאפרת, יוצאת לעולם ואין לי מושג מה יקרה היום, איזה אישיות תצא ותגרום לי לאבד את העבודה או אפילו את חיי"



|   |     |   |      |    |      |            |            |
|---|-----|---|------|----|------|------------|------------|
| 26.93x33.37   | 2/3 | 4 | עמוד | 24 | שעות | 26/01/2015 | 46232077-1 |
| עות ופגעי תקיפה מינימלית סיוע לפגעות תקיפה מיני - 23121 |     |   |      |    |      |            |            |

# "אני קמה בבוקר, אבל לא יודעת איזו אישיות תתעורר איתי"

לפעמים היא ילדה בת שלוש, לעיתים גבר, או נערות עם נטיות אובדניות. ואלו רק חלק מעשרים הזהויות שחיות בתוכה של שירה וממוטטות את נפשה. אחרי שאימה לשים קץ לחייה ומצאה את עצמה זרוקה ברחוב, היא מבקשת מהמדינה עזרה לפני שבאמת יהיה מאוחר. בשלוש השנים האחרונות נעם ברקן מלווה מקרוב את סיפורה הכואב

## נעם ברקן

פני שבע נפגשו בפעם האחרונה. נה. היא ביקשה שאקרא לה שי' רה. "זו האישיות האהובה עליי", הסבירה. "היא בת שלוש וכל מי שפוגש אותה מספר לי שהיא ממש חמודה". שירה היא רק אחת מעשרים זהויות שחיות בתוכה. לא את כולן היא מכירה. חלקן ילדות, חלקן בעלות נטיות אובדניות ואחת גבר. את שמה האמיתי לא ניתן לחשוף, אז נכנה אותה במהלך הראיון בשם שירה. זאת הבקשה שלה.

שירה בת 25. היא גבוהה ורזה. אני מלווה את סיפורה הכואב בשלוש השנים האחרונות. המערך כת לא ממש יודעת איך להתמודד איתה. צעירה בודדה, ללא תמיכה מצד אף בן משפחה. היא סו' בלת מהפרעה ייחודית ושנויה במחלוקת בעולם הרפואה – הפרעת זהות דיסוציאטיבית או ריבוי אישיות, כפי שהיא מוכרת יותר לציבור הרחב. יש לזהויות שלך שמות? זאת השאלה שהיא נשאלת לרוב בפעם הראשונה כשמתוודעים לסי' פורה. "אין לכולן שמות, לא על כולן אני יודעת", היא אומרת. "ממה שמספרים לי חברים שפוגשים אותן – יש לי אישיות אחת של גבר. יש גם את אגמית, היא בת עשר והיא כהרס עצמי. היא כל הזמן פוגעת. למשל חותכת את עצמה – את

עצמי. חברה שלי המליצה להשאיר לה פתק. שירה קיבלה את ההמלצה. "כתבתי לה: 'לאג' מית, אני יודעת שממש קשה לך בתקופה האחרונה. אני יודעת שאת פוגעת ונמצאת כמצוקה, אבל כשאת פוגעת בעצמך, את פוגעת בכולנו. אני רוצה לבקש ממך שתעזרי שזה ייפסק. בואי נעשה הסכם, כל יום שאת לא פוגעת בנו, בגוף שלנו, אני אדאג בבוקר לשים לך חטיף על השי' דה. אם משהו מציץ לך או קשה לך, תכתבי לי'. ככה הייתי שמה לה כל בוקר חטיף על השידה. וזה הזוי – היא הייתה אוכלת אותו – לא אני. היה לי גם מקרה שאחת האישיות גנבה דברים מהסופר-פארם – מוצץ, בקבוק וצעצועים. הייתי בחוסר אונים מוחלט. לא ידעתי איך לצאת מזה. פתאום אני מוצאת את עצמי עומדת עם מאבטח והשוטרים בדרך".

איך מתמודדים עם זה?  
"אני כותבת להן פתקים כדפוס, ככתב יד בהתאם לגילאים שלהן. 'היום קרה לנו משהו לא טוב', היא מקריאה מתוך אחד הפתקים. 'מישהי מאיתנו לקחה דברים בסופר-פארם בלי לשלם. עצרו אותנו וכמעט שהגענו למשטרה ולכלא. אסור שזה יקרה כי אז יעצרו אותנו. אם מישהי צריכה משהו, שפשוט תגיד ואני אקנה. שפשוט

תשאיר לי סימן".

"זאת מחלה לא פשוטה", היא אומרת. "כל פעם שאני מדברת על זה, קשה לי. זה לא רק מה שאני עוברת – כל אחת בפני עצמה עוברת משהו וצריך להכיל את הכל. אני מתעוררת בבוקר, מתאפרת, מתקלחת, יוצאת לעולם. אני יודעת לאן אני הולכת ומה אני צריכה לעשות – אבל אין לי מושג מה יקרה במהלך היום, איזו אישיות תצא ותתפקד במקומי, מה יגרום לי לאבד את העבודה, לאבד את כל מה שהשגתי, או אפילו לאבד את החיים".

## "לא רוצה להתייאש"

אתמול שירה שוב התאשפזה. כבר לא הייתה לה ברירה. כמה זמן אפשר להתמודד לבד עם ריבוי זהויות. במשך שנים היא זועקת לעזרה ולא מוצאת מקום שמתמחה בטיפול בנפגעות תקיפה מינית שסובלות מההפרעה הנדירה שלה. כבר שמונה שנים מאז נמלטה מאביה שהתעלל בה מינית מגיל שלוש היא מתחננת לעזרת המדינה. בחודשים האחרונים, בעקבות מאבק עיקש שלה, בתמיכת מרכז הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בתל-אביב, היא זכתה לסל שיקום,

שכולל דיור מוגן תחת השגחת אנשי מקצוע. אבל כמשך חודשים לא נמצא עבורה מקום כדור המוגן לו היא זכאית, ובזמן הזה החמיר מצבה והירררה.

"אני רק רוצה מקום לישון בו", אמרה לי בפ' גישה שלנו לפני כשבוע, "מקום להניח את הראש ולהרגיש בטוחה. אני יכולה למצוא את עצמי כל רגע מול המוות, אבל אני אוהבת את החיים. לא פשוט לי לשמור עליי וגם על עשרים זהויות שהורסות אותי ואת עצמן, כשאין להן ולי טיפול. אני זקוקה לכל עזרה שיציעו לי. אני אזרחית המדינה – ואין לי שום דבר. רק בימים האחרונים קיבלה הודעה שנמצא עבורה מקום כדור מוגן. "זה הגיע מאוחר מדי", אומרת מיטל מיכאלי, עובדת סוציאלית במרכז הסיוע בתל-אביב. "בזמן הרב שחלף היא הגיעה למצב נוראי, לא נותרה לה ברירה אלא להתאשפז".

שירה עצמה כבר עייפה. "אין לי יכולת להמ' שיך. היו לי ניתוקים קשים בשבועיים האחרונים". כששירה אומרת ניתוקים, היא מתכוונת להתפ' רצויות של זהויות אחרות. "המערכת מצצה לי את החיים ושאבה אותי למקום של ייאוש. אבל אני לא רוצה להתייאש – אז תכתבי למצב מאור לא טוב".

|  |     |   |      |      |    |                  |            |            |
|--|-----|---|------|------|----|------------------|------------|------------|
| 27.41x23.15  | 3/3 | 5 | עמוד | שעות | 24 | ידיעות אחרונות - | 26/01/2015 | 46232078-2 |
| עות ונפגעי תקיפה מיניתמרכז סיוע לנפגעות תקיפה מיני - 23121 |     |   |      |      |    |                  |            |            |

# הפרעה באבחון

ה־DSM, המדריך שנחשב לאורים ותומים של הפסיכיאטרים, כולל בתוכו את הפרעת הזהות הדיסוציאטיבית (ריבוי אישיות), אך מנגד ישנם מומחים הטוענים כי מדובר בתופעה שאין לה סימוכין

הפרעת זהות דיסוציאטיבית מתקיימת כאשר אדם מרווח על לפחות שני מצבים אישיותיים מובחנים ומנותקים. המחקר מראה כי בילדותם של 98 אחוז מה־מקרים המאובחנים יש אירועי הזנחה או התעללות מתמשכים. ההפרעה איננה קלה לזיהוי ותסמיניה מקבלים לעיתים אבחנות שונות, בין היתר בגלל ספקות של מטפלים לגבי עצם קיומה.

מקור הספקות קשור בעובדה שה־זהויות החלופיות אינן נוטות להציג עצמן בגלוי בעת האבחון. כתוצאה מכך חשים קלינאים רבים כי על אף שהם עוסקים בטיפול במשך שנים רבות, הם לא ראו מקרה כזה מימיהם ומסיקים שהתופעה לא קיימת או נדירה ביותר.

מקור אחר להכחשת ההפרעה קשור לקו ההגנה המשפטי של המואשמים בה־תעללות. מאחר שזיכרון טראומה מוד־חק יכול לעלות למודעות כאשר זהות חלופית של הילדה הפגועה מספרת את סיפורה, ההגנה תטען שמדובר בזיכרון גות כוזבים. "תסמונת הזיכרון הכוזב", שהוצעה כמונח חלופי, לא קיבלה עד היום כל בסיס מדעי ולא הוכללה בשום מדריך פסיכיאטרי כמו ה־DSM. לעומת זאת הפרעת זהות דיסוציאטיבית נשע־נת על מאות מחקרים איכותיים, כולל מחקרי דימות מוח, והיא כלולה בכל המדריכים הפסיכיאטריים המוכרים.

הטיפול המומלץ להפרעה הוא פסיכותרפיה שמטרתה ויסות המצוקה, הפחתת הניתוק הפנימי ועיבוד הטראומות. טי־פול תרופתי לריפוי תסמיני ההפרעה או שליטה בהם איננו יעיל.

פרופ' אלי זומר הוא פסיכולוג קליני בכיר בבית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת חיפה

**מה הם היו אומרים: "ארץ רחוקה היא נפש האדם, לא ניתן להתקרב אליה או לתור אותה" הרקליטוס**



ההחלטות לא יושמו. שירה שוחררה מאברבנאל וחזרה לרחוב. מרכז הסיוע לנפגעות תקיפה מינית סייע לה למצוא פתרונות דיוור זמניים אך מצבה החמיר. "היא הייתה זקוקה לאנשי טיפול ושיקום ולהשגחה מקצועית", אמרו במרכז הסיוע.

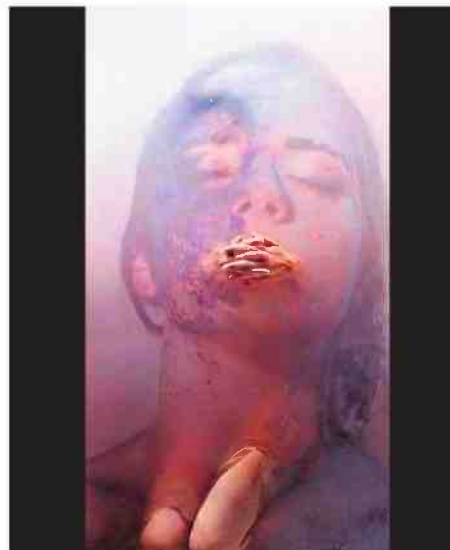
בשבוע האחרון, במהלך ההמתנה לקבלת הדיוור המוגן, הידרדר עוד יותר מצבה של שירה ואתמול התאשפזה בבית החולים שער מנשה. "אנחנו בק־שר עם עשרות נפגעות באזור המרכז שסובלות מהפרעות פסיכיאטריות קשות, ומערכת בריאות הנפש לא מצליחה לעזור להן", אומרת מיכאלי. "יש מלבד שירה עוד שתי נשים שאנחנו מכירות עם הפרעת זהות דיסוציאטיבית, אבל זו כמוכן הפרעה מאוד קיצונית. הנשים האחרות מתויגות כסובלות מהפרעת אישיות גבולית. זו רחוקה מלהיות ההפרעה שלהן. הן למעשה סובלות מה־פרעת פוסט טראומה מורכבת, אבל המערכת לא יודעת לטפל בהן".

גם מנהלת מרכז הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית בתל־אביב, מרים שלו, מצפה מה־מדינה למענה הולם עבור הנפגעות. "יש עשרות נפגעות במצוקה שזקוקות למרחב בטוח שלא קיים. המדינה מגלגלת אותן ממקום למקום ואין להן מענה. אנחנו מלוות חלק גדול מהנשים שאין להן כתובת בעולם והחברה לא יכולה להפקיר אותן. המדינה חייבת לקחת אחריות. חייב להיות מרכז שמתמחה בטיפול בנפגעות תקיפה מינית, שסובלות מהפרעות פסיכיאטריות".

"ההשלכות הנפשיות של פגיעה מינית קשות ומורכבות ביותר", אומרת אורית סוליציאנו, מנכ"לית איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית. "ממחקרים בעולם ידוע כי הנפגעות, ובייחוד אלה שעברו פגיעה בילדות, זקוקות לתמיכה רבה בקהילה, וזו קיימת בארץ באופן חלקי ביותר. פעמים רבות אין די מודעות לצרכיהן הייחודיים".

ממשרד הבריאות נמסר: "נפגעות ונפגעי תקיפה מינית וכאים לקבל טיפול נפשי ותרו־פתי במערך בריאות הנפש ככל אורח. משרד הרווחה לקח על עצמו לטפל בנפגעות והקים לצורך זה מרכזי טיפול. הרפורמה בבריאות הנפש, שאמורה להיכנס ביולי השנה, תכפיל את הנגישות והזמינות למתן עזרה נפשית לרבות מפניות אלה".

טלפונים: למרכז הסיוע לנפגעות תקיפה מינית - 1202. לנפגעי תקיפה מינית - 1203



"אין לי יכולת להמשיך". יצירות של שירה

בשלוש השנים שאנחנו בקשר היא נוהגת להתקשר אליי מדי פעם. באחת השיחות הקשות שניהלנו היא התקשרה בזהות אחרת - ואמרה שהיא לא יודעת היכן היא נמצאת, איפה תישן בלילה, ובעיקר סיפרה שהיא רוצה למות. תוך כדי ככי ביקשה שאכתוב לפני שהיא מתה את בקשתה האחרונה: "שהמדינה תראג לבנות לפני שהן מגיעות למצב הזה, שיינתנו להן צ'אנס לחיות. שלא יהרגו אותן לאט־לאט כמו שעשו איתי".

בטלפון מקביל התקשרתי למרכז הסיוע. ח"כ מיכל רוזין, שהייתה אז מנכ"לית איגוד מרכזי הסיוע, יצרה קשר עם המשטרה והפסיכיאטר המחוזי במטרה לאתר את שירה. עד שזה יקרה ניסיתי למשוך את השיחה איתה כמה שיותר. לפתע היא הפכה לילדה קטנה. סיפרה שטיפסה על גג ואינה יודעת איפה היא נמצאת. איום ההתאבדות הפך ליותר ויותר מוחשי.

שירה ביקשה לנתק את השיחה ולהיעלם. הת־עקשתי שתישאר על הקו. כמה דקות מאוחר יותר שמעתי אותה קונה מוצצים. אדם שהיה לידה אמר לה שהיא נמצאת בסופר־פארם בעזריאל. כשהיא יצאה מהקניון היא מצאה את עצמה, צעירה בת 25, שמתנהגת כמו ילדה קטנה, עם מוצץ בפה, כשאנשים זרים מתקצצים סביבה ושוטרים אוספים אותה אל הניידת ומובילים אותה לעוד אשפוז.

בשיחה אחרת, כמה חודשים לאחר שהשתח־רה, מצאה את עצמה שוב ברחוב מבלי לדעת היכן היא נמצאת. השיחה נותקה והיא התקשרה שוב כעבור שעות - כשהיא נעולה באתר בנייה, מרגישה שהותקפה, אבל לא זוכרת מי היה שם וכיצד נכנסה לאתר.

## בחזרה לרחוב

חודשים ארוכים עברו. שירה עברה עוד אש־פוזים רפואיים ופסיכיאטריים רבים, ואז, לפני כעשרה חודשים, החליטה שהיא רוצה לחיות. בהתערבותם של גורמים בכירים במשרד הב־ריאות אושפזה בבית החולים אברבנאל. היא החלה טיפול ב־DBT והחלה לקבל קנאביס רפואי. הטיפול החל להשפיע. לראשונה בחייה הרגישה שיש לה תקווה. במהלך האשפוז זכתה לראשונה גם בסל שיקום - ובין היתר בזכות לדיוור מוגן תחת השגחה של אנשי מקצוע.

אבל השמחה הייתה מוקדמת. במשך חודשים

**"אין לכל הזהויות שלי שמות. ממה שמספרים לי חברים - יש לי אישיות אחת של גבר יש גם את אגמית, היא בת עשר והיא בהרס עצמי. היא כל הזמן חותכת את עצמה - את עצמי"**